

Medlemmerne af Folketingets Europaudvalg

Asiatisk Plads 2
DK-1448 København K
Telefon +45 33 92 00 00
Telefax +45 32 54 05 33
E-mail: um@um.dk
<http://www.um.dk>
Girokonto 3 00 18 06

Bilag
1

Journalnummer
400.C.2-0

Kontor
EUK

6. november 2013

GRUND- OG NÆRHEDSNOTAT

Fællesforetagendet for ITER og fusionsenergiudvikling

Til underretning for Folketingets Europaudvalg vedlægges Ministeriet for Forskning, Innovation og Videregående Uddannelsers grund- og nærhedsnotat vedrørende forslag om oprettelse af et europæisk fællesforetagende for ITER og fusionsenergiudvikling og om tilståelse af fordele til det KOM (2013) 607 endelig – 2013/0295 (NLE) af 28. august 2013.

Nick Hækkerup

Modtager(e):

Folketingets Europaudvalg

Kopi:

Folketingets Udvalg for Forskning, Innovation og Videregående Uddannelser

Forslag til Rådets afgørelse om ændring af beslutning 2007/198/Euratom om oprettelse af et europæisk fællesforetagende for ITER og fusionsenergiudvikling og om tilståelse af fordele til det KOM(2013) 607 endelig – 2013/0295 (NLE) af 28.8.2013

28. oktober 2013

Ministeriet for Forskning,
Innovation og Videregående
Uddannelser
Slotholmsgade 10
Postboks 2135
Telefon 3392 9700
Telefax 3332 3501
E-post fi@fi.dk
Netsted www.fivu.dk
CVR-nr. 1680 5408
Ref. nr. 13/029861-02

1. Resumé

Dette forslag erstatter Kommissionens forslag af 21. december 2011 til Rådets afgørelse om et supplerende forskningsprogram for ITER-projektet (2014-2020). Kommissionen har bevaret det faglige indhold men ændret på retsgrundlaget. Konsekvensen heraf er, at ITER fra 2014 ikke mere er et forskningsprogram i henhold til artikel 7, men et Euratom program i henhold til artikel 47. Derved opnås, at programmet bliver et 7-årigt program (og ikke 5-årigt, som under FP7), ligesom man sikrer EU-finansiering frem til udgangen af 2020, idet afgørelsen gør det muligt for Kommissionen at overføre midler til det europæiske fællesforetagende, kaldet "Fusion for Energy" i løbet af perioden 2014-2020.

2. Baggrund

ITER (International Thermonuclear Experimental Reactor) er et internationalt forskningsprojekt, hvis mål er at påvise, om det er videnskabeligt og teknologisk muligt at udnytte fusionsenergi til fredelige formål og skabe en sikker og bæredygtig energikilde i fremtiden. Man vil med ITER nå frem til en emissionsfri energiproduktion i stor skala fra en i praksis uudtømmelig energikilde med begrænsede og håndterbare miljøpåvirkninger.

Resultaterne af ITER vil potentielt på langt sigt kunne bidrage væsentligt til verdens energiforsyning i konkurrence med kul og olie. Energiproduktion ved fusion vil i givet fald i modsætning til traditionel kernekraft være baseret på frit tilgængelige råstoffer, og der vil forventeligt kun være ubetydelige risici forbundet med denne energiform.

Den internationale aftale om ITER mellem Europa/Euratom, USA, Rusland, Japan, Kina, Indien og Sydkorea blev indgået i Paris den 21. november 2006. De syv partnere blev samtidig enige om, at ITER skulle placeres i Sydfrankrig (Cadarache).

I henhold til aftalen skal hver af de syv parter oprette et internt agentur, der skal fungere som bindeled til den internationale ITER-organisation. Det Europæiske interne agentur blev oprettet ved Rådets beslutning 2007/198/Euratom af 27. marts 2007 om oprettelse af et europæisk fællesforetagende for ITER. Det formelle navn er "European Joint Undertaking for ITER and the Development of Fusion Energy" – forkortet

”Fusion for Energy”.

Konstruktionen skal for 90 % vedkommende ske via såkaldte ”in-kind” bidrag (dvs. levering af færdige delkomponenter til ITER) fra alle syv parter, som har fordelt disse imellem sig. 10 pct. af bidragene skal leveres ”in cash” til den internationale ITER organisation. Fusion for Energy skal formidle det europæiske bidrag til ITER-projektet. Europa yder det største bidrag til projektet (45,5 % af opførelsesomkostningerne). 80 % af Fusion for Energy’s bidrag kommer fra Euratoms/EU’s budget. Værtsnationen Frankrig dækker de resterende knap 20 % af det europæiske bidrag til ITER-projektet. Derudover bidrager landene direkte med et mindre beløb til administrationen af Fusion for Energy.

Dette forslag erstatter Kommissionens forslag af 21. december 2011 til Rådets afgørelse om et supplerende forskningsprogram for ITER-projektet (2014-2020).

Forslaget er fremsat med hjemmel i Euratom-traktatens artikel 47. Ifølge denne artikel kræves der enstemmighed i Rådet angående fællesskabets deltagelse i fællesforetagendets finansiering. Europa-Parlamentet skal høres i henhold til Euratom-traktatens artikel 31.

3. Formål og indhold

Under FP7 blev Euratoms bidrag stillet til rådighed gennem Fællesskabets forsknings- og undervisningsprogram, der blev vedtaget i henhold til Euratom-traktatens artikel 7. Denne finansieringsform krævede overholdelse af en række krav i forbindelse med deltagelsesregler, planlægning, overvågning og evaluering, som er specifikke for forskningsprogrammer. Disse krav er nu overflødige i kraft af de kompetencer og den rolle, der tildeles Fusion for Energy i dets vedtægter.

I modsætning til hvad der blev gjort under FP7, er dette forslag ikke udarbejdet som et forskningsprogram i henhold til Euratom-traktatens artikel 7, men baseret på artikel 47 og henviser til Euratoms deltagelse i finansieringen af fællesforetaget.

Formålet med denne ændring er at sikre, at midlerne til det europæiske bidrag til ITER kan overføres fra Kommissionen til Fusion for Energy uden om de ovennævnte krav, der er specifikke for forskningsprogrammer.

Denne ændring gør det således muligt at sikre finansieringen af projektet i løbet af den næste flerårige finansielle ramme. Det indebærer den fordel, at overførslen af midler ikke er begrænset til de fem år, der er fastsat i Euratom-traktatens artikel 7 om forsknings- og undervisningsprogrammer. Overførslen vil blive rettet ind efter den periode, som den flerårige finansielle ramme dækker og løbe i syv år. Ifølge ITER-aftalen vil ITER-projektet i første omgang strække sig over 35 år, dvs. indtil 2041. Der bliver således brug for efterfølgende rådsafgørelser om den videre finansiering af Euratoms bidrag til projektet.

Denne afgørelse vil have som resultat, at Europa yder sit bidrag til opførelsen af ITER og samtidig giver Europa fordele på både kort og langt sigt.

Projektet har allerede en positiv indflydelse på industriens konkurrenceevne og jobskabelse, idet projektet kræver indkøb af højteknologiske komponenter. Mere

end tre fjerdedele af det samlede europæiske bidrag til ITER vil resultere i kontrakter med private virksomheder. Som en direkte følge af ITER-aktiviteterne vil der blive skabt et betydeligt antal nye arbejdspladser i Europa.

På langt sigt udgør ITER en enestående mulighed for den europæiske højteknologi-industri og for bygge- og anlægsvirksomheder til at opnå konkurrencefordele og blive førende i udformningen af den første generation af fusionskraftværker og den efterfølgende internationale markedsføring.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet har endnu ikke udtalt sig. Forslaget forventes behandlet i Udvalget for Industri, Forskning og Energi.

5. Nærhedsprincippet

Ifølge Kommissionen finder nærhedsprincippet anvendelse, såfremt et forslag ikke hører hjemme under Fællesskabets enekompetence. Da fællesskabets rets beføjelser i henhold til afsnit II, kapitel III, i Euratom-traktaten imidlertid er eksklusive, er forslaget ikke underlagt nærhedsprincippet.

Regeringen kan på det foreliggende grundlag støtte Kommissionens vurdering af, at nærhedsprincippet er overholdt.

6. Gældende dansk ret og forslagets konsekvenser herfor

Forslaget har ikke konsekvenser for dansk ret.

7. Konsekvenser

De ressourcer, der blev anset for at være nødvendige for fællesforetagendet i løbet af ITER's opførelsesfase, der dækker perioden 2007-2020, beløb sig i marts 2010 til 7.200 mio. EUR (i 2008-tal). I juli 2010 reducerede Rådet dette beløb til 6.600 mio. EUR (2008-tal).

Forslaget medfører en udgift på EU's budget på 2.915 mio. EUR (løbende priser) for perioden 2014-2020, hvilket udgør den resterende del af loftsrammen på 6.600 mio. EUR (2008-tal). Danmark betaler ca. 2 pct. af EU's budget, svarende til en statslig udgift ved programmet på 437 mio. kr. i perioden 2014-2020.

8. Høring

Forslaget har været i skriftlig høring i EU-specialudvalget for forskning. Høringen gav ikke anledning til bemærkninger til forslaget.

9. Regeringens generelle holdning

Regeringens hidtidige støtte til konstruktionen af ITER er under forudsætning af, at der findes realistiske finansieringsmuligheder, en effektiv omkostningskontrol samt en realistisk tidsplanlægning for projektet.

Dette er stadig regeringens opfattelse, hvorfor det foreliggende forslag kan støttes.

10. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Det forventes, at de øvrige EU-lande generelt vil støtte Kommissionens forslag.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Forslaget har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.